

De Huiszwaluw

Peter van Nies vertelt over Leem, het verenkleed en nesten. Overwinteren, de Boerenzwaluw en brutale krakers :)

Activiteiten

De nieuwe vogelcursus, een leuke workshop, het jaar 2024 inluiden met een wandeling. Er is weer van alles te doen!

Modderen & vijvers

Gezellig samen op pad door de modder, en hoe leg je eigenlijk een vijver aan?

Tuinvogels

Henny vertelt hoe je jouw tuin vogelvriendelijk maakt. Dan kun je meteen meedoen met de tuinvogeltelling!

Algemeen

Wat is het IVN?

Het Instituut Voor Natuur, educatie en duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN De Maasdorpen is een afdeling met als werkgebied gemeente Horst aan de Maas.

Wat wil het IVN?

Mens en natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij als IVN verbinden mensen en natuur. We laten jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Op die manier dragen wij bij aan een duurzame samenleving, individuele gezondheid en het welzijn van iedereen.

Wat doet onze afdeling?

Onze afdeling richt zich op onderhoud van natuurgebieden, inventarisaties, educatie door middel van allerlei activiteiten zoals excursies, lezingen, cursussen, workshops, thema-avonden en natuurlessen op scholen.

Alle activiteiten van IVN De Maasdorpen zijn vrijwilligersactiviteiten. Veel leden zijn binnen de vereniging actief. Het hart van onze vereniging zijn onze werkgroepen, daarnaast zijn ook leden actief met natuurfotografie en studie van insecten.

Behalve werkgroepen zijn er twee commissies en kortlopende projecten. Heb je belangstelling? Neem contact op en sluit je aan! Ons verenigingslocatie is 't Zoemhukske, Kasteellaan 3, Horst.

Hoe word je lid?

Geef je op via <https://www.ivn.nl/word-lid>, je wordt dan automatisch lid van de dichtstbijzijnde afdeling. Of meld je aan via onze website.

Wat kost een lidmaatschap?

De contributie bedraagt € 25,00 per jaar. Heb je een huisgenoot die lid wil worden? Die betaalt maar € 12,00. De contributie wordt geïnd door IVN Amsterdam via een machtiging met digitale factuur. *Opzeggen?* Een lidmaatschap kan je jaarlijks, vóór 1 juli opzeggen. Het lidmaatschap wordt 1 jaar na opzegging beëindigd.

Wat ontvang je als lid?

Je kunt gratis of met korting deelnemen aan cursussen en lezingen. Je ontvangt ons verenigingsblad de Kwekker, 4x per jaar het tijdschrift Mens en Natuur én je krijgt 10% korting in de IVN webwinkel.

Contact?

Bereik ons via onze website (QR) of dit e-mailadres:

iundemaasdorpen@gmail.com

Werkgroepen & Commissies

Activiteiten & Gidsen

Ton Hagens +31 6 143 91 402
tonhagens@home.nl

Plantenwerkgroep

Joke Bussemakers +31 77 46 732 64
jjp.bussemakers@hetnet.nl

Vogelwerkgroep

Jacques Driessen +31 77 38 285 10
jdrieivn@xs4all.nl

Evenementencommissie

Dick Best +31 77 37 457 40
d-best@kpnmail.nl

VNeI

Ton Wismans +31 77 46 737 20
wisma205@planet.nl

Bart Reintjes +31 6 284 95 503
lwgreintjes@ziggo.nl

Scholenwerkgroep +31 6 305 16 785
Cora Oostendorp cora@bourgonjon.nl

Scharrelkids/Jeugdwerkgroep

Robbert Heslen
robbert.heslen@gmail.com

Communicatie commissie/ComCom

Jacques Driessen +31 77 38 285 10
jdriessenivn@xs4all.nl

website: <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-de-maasdorpen>

Bestuur

Voorzitter & Secretaris

Cora Oostendorp cora@bourgonjon.nl
+31 77 32 700 26
+31 6 305 16 785

Penningmeester & Ledenadministratie

Koos Agricola koosagricola@home.nl
+31 77 32 700 13

Leden

Marlo Godding marlogoddingivn@gmail.com

Kwekker

IVN De Maasdorpen - December 2023

Voorwoord

Dit jaar vierden we ons 40-jarig jubileum. We pakten uit met extra activiteiten zoals een boottocht, een bustocht, een wandeling met ontbijt en natuurlijk niet te vergeten onze afsluitende feestavond. Gezien de vele positieve reacties heeft iedereen ervan genoten, op naar het volgende jubileum!

In deze Kwekker vind je een terugblik op de feestavond en de fotowedstrijd. Er waren prachtige foto's bij de inzendingen en daarom hebben we besloten een kalender te maken die jou wordt toegestuurd. Alle foto's zijn gemaakt in de omgeving van Horst. Wie de winnaar is, kun je op pagina 7 lezen.

Peter van Nies monitort al twintig jaar enthousiast de Huiszwaluwen in de gemeente Venlo. Hij maakte daar ook prachtige foto's van. In deze editie vertelt hij ons over de resultaten van het onderzoek en over de Huiszwaluw.

In februari vindt weer de jaarlijkse nationale tuinvogeltelling plaats. Om iedereen te helpen de tuinvogels te herkennen, organiseren we op 18 januari een workshop. Wil je weten hoe je vogels naar je tuin lokt? Kom dan naar de lezing van Henny op 21 februari.

Tot slot wil ik nog vermelden dat onze afdeling dringend een penningmeester zoekt. Iemand die actief wil meedenken over onze jaarlijkse inkomsten en uitgaven. De boekhouding is eenvoudig van opzet, de ledenadministratie loopt via het Landelijke IVN.

Het bestuur wenst iedereen een goed en gezond 2024 toe! Wij hopen jullie komend jaar weer bij onze activiteiten te zien en misschien wil je zelf wel iets organiseren!

Cora Oostendorp

IVN De Maasdorpen

Inhoud

- 1 Cover
- 2 Algemeen IVN
- 3 Voorwoord
- 4 De Huiszwaluw
- 6 Tuinvogels herkennen*
- 7 Fotowedstrijd
- 8 Feestavond
- 9 Nieuwjaarswandeling*
- 10 Een Vijvertje voor je tuinvogels
- 12 Eik - Quercus robur
- 14 20 jaar Huiszwaluwen tellen
- 17 Modderen
- 18 Planten met een verhaal
- 18 De Natuurgids
- 19 Vogelvriendelijke tuin*
- 19 Vogelcursus voor beginners*
- 20 Help jij mee?
- 20 Activiteiten overzicht*

Colofon

Redactie

Cora Oostendorp - eindredactie

Marlo Godding - vormgeving

Wil je ook iets plaatsen?

Stuur het ons:

webredactiecomcom@gmail.com

De Huiszwaluw

AUTEUR & FOTO'S PETER VAN NIES

Huiszwaluw en Boerenzwaluw

Delichon urbicum

De zomer is inmiddels wel voorbij en het zal niemand verbazen dat er geen Huiszwaluwen meer zijn, die zijn weer naar hun overwinteringsgebieden in zuidelijk Afrika. Maar komend voorjaar zullen ze weer terugkomen. De eerste Huiszwaluwen arriveren gemiddeld genomen wat later dan de Boerenzwaluwen, vanaf eind maart tot in mei. Toen ik enige tijd geleden in een dorpje nabij **Cochem** aan de Moezel op vakantie was, trof ik daar een compleet overzicht aan van aankomst- en vertrekdata vanaf 1984 tot 2009. De aankomstdatum varieert daar van 7 april tot 23 mei, een verschil van bijna 7 weken!

Cochem

Uiterlijk

Degenen die niet zo thuis zijn in de vogelwereld, willen de **Huiszwaluw en de Boerenzwaluw** nog wel eens met elkaar verwarren, maar bij nadere beschouwing zijn de verschillen toch wel evident. De Huiszwaluw (ongeveer 13 cm groot) is vooral herkenbaar aan zijn donkere bovenzijde met **witte stuitvlek** en de licht gevorkte staart, kenmerken die vooral tijdens de vlucht opvallen. De onderzijde is volledig wit op de staart na, en zelfs de poten zijn wit beve-

derd. Zijn vleugels zijn hoekig en tamelijk breed en kort.

De Boerenzwaluw is iets groter, heeft een geheel donkere bovenzijde en, doordat de buitenste staartpennen veel langer zijn, is de staart veel dieper gevorkt. Hij heeft bovendien een rode keel en een rode vlek boven de snavel, en de vleugels zijn wat langer en slanker.

Witte stuitvlek

Nestlocatie

De Huiszwaluw is van oorsprong een rotsbewoner: in sommige delen in het zuiden van Europa kunnen we nog steeds de nesten tegen steile rotswanden en kliffen aantreffen. Als cultuurvolger echter, heeft hij ook onze huizen ontdekt als goed alternatief. We kunnen hem daar overal vinden, waar voldoende voedsel en "bouw materiaal" voor zijn nest te vinden is. Een waterpartij in de buurt is een pré, omdat dat insecten aantrekt. Hij nestelt bij voorkeur onder een **lichtgekleurd dakoverstek** aan de buitenkant van huizen, dit in tegenstelling tot de Boerenzwaluw die normaal gesproken altijd binnen in stallen en schuren nestelt.

Huiszwaluwen zijn erg honkvast en keren bij voorkeur terug naar de plaats waar ze het voorgaande jaar ook gewoond hebben. Zodra ze terug zijn, zullen ze **beginnen met het herstel van het oude nest of met de bouw van een nieuw nest**. Het is een erg sociale vogel, hij broedt altijd in kolonies en de nesten zitten vaak dicht bij elkaar of zelfs tegen elkaar aan. De grootste kolonies vindt men in de buurt van grote waterpartijen vanwege de vele insecten die daar te vinden zijn.

Lichtgekleurd dakoverstek

Starten met herstellen of met een nieuw nest

Aantallen ontwikkeling

Sinds de 70er jaren is hun aantal drastisch teruggelopen van 250-450.000 broedparen naar 85-120.000 broedparen (Sovon 2018-2020), reden waarom hij op de Rode Lijst is geplaatst. De oorzaken voor deze afname zijn niet geheel duidelijk, en daarom volgt Sovon inmiddels al sinds een jaar of twintig de ontwikkeling van de kolonies wat intensiever. Ikzelf tel nu ook al meer dan twintig jaar de kolonies in enkele woonkernen van de gemeente Venlo. Daarbij heb ik kunnen vaststellen dat er meerdere redenen zijn waardoor kolonies kunnen groeien dan wel afnemen (zie het artikel op pagina 14). Het is voor de vogels moeilijker geworden om goed nestmateriaal zoals **modder of leem te vinden**.

Modder of leem vinden.

Ook de moderne manier van huizenbouw, dikwijls zonder -lichtgekleurde- overstek en met zeer glad materiaal, bemoeilijkt het bouwen van nesten.

We zouden ze een handje kunnen helpen door het plaatsen van **kunstnesten**. Sommige mensen verwijderen nesten omdat ze bang zijn voor poeppoverlast. Vooral als er jongen zijn, worden er veel uitwerpselen geproduceerd die

Kunstnesten

gewoon over de rand van het nest worden gedeponeerd. Door een **plankje onder het nest** aan te brengen kan men de uitwerpselen opvangen, waarmee het "probleem" verholpen is. Op vakantie in Zuid-Duitsland zag ik plankjes die horizontaal tegen de gevel waren bevestigd, maar dan iets schuin aflopend naar de straatzijde. De poep valt erop en zolang het droog is blijft die ook liggen. Maar zodra het regent, spoelt de hele handel er vanaf en gelijk het riool in. Geniaal bedacht, behalve als je er op het verkeerde moment onderlangs loopt...

Voortplanting

Als het bolvormige nest, dat geheel is opgebouwd uit bolletjes klei en mest vermengd met speeksel en een enkel grassprietje klaar is, worden er 4 tot 5 witte eitjes gelegd. Zowel het vrouwtje als het mannetje bebroeden de eieren. Naarmate de tijd verstrijkt vertonen de eieren steeds meer vlekjes. Na ongeveer **twee weken komen deze uit*** en na nog eens drie weken vliegen de jongen uit (*zie foto op

plankje onder het nest

pagina 16). Die worden daarna nog wél enige tijd gevoerd. Meestal broeden ze twee en soms zelfs drie keer in één seizoen. Ze gebruiken daarvoor steeds hetzelfde nest, als dit tenminste niet van de muur is gevallen. Anders zullen ze eerst een nieuw nest moeten bouwen.

Jongen uit het eerste legsel helpen vaak mee met het grootbrengen van jongen uit volgende legfels. Huiszwaluwen hebben wel eens last van “krakers”. Huismussen en soms ook Ringmussen willen zich soms een nest toe-eigenen. Je kunt dat meteen zien aan de grassprietten en/of veren die dan uitsteken. Ook maken ze de ingang vaak wat groter.

Wat eten ze

Het zijn net als de Boerenzwaluwen insectenetters, en daar zijn ze erg goed in! Ze eten enorme hoeveelheden muggen en andere vliegende insecten die in de vlucht gevangen worden. Hun wendbaarheid komt hen daarbij zeer goed van pas. Eén paartje Huiszwaluwen dat twee broedsels grootbrengt met telkens twee jongen, verorbert zo'n 5 miljoen insecten per seizoen. Het zijn daardoor zeer nuttige vogels: daar kunnen geen chemische bestrijdingsmiddelen tegenop!

Zanguogels

Huiszwaluwen horen tot de zanguogels, dus zingen kunnen ze ook en dat doen ze voornamelijk tijdens de vlucht. Stel je daar echter niet te veel bij voor, want hun zang is niet veel meer dan een aanhoudend gebrabbel en gepruttel zonder echt muzikaal te worden: een vrolijk kwebbelgeluidje. Als je het eenmaal kent, herken je ze meteen als ze overvliegen. Ik hoor ze dan ook meestal eerder dan dat ik ze zie.

Trekuogels

In de loop van september vertrekken ze weer naar **Afrika om te overwinteren**. Voor zo'n verre reis hebben ze een goede conditie nodig, en daarom verzamelen ze zich van tevoren in moerasgebieden om zich tegoed te doen aan de daar aanwezige insecten en “op te vetten”. Ondanks de vele gevaren waarmee ze onderweg bedreigd worden, slaagt een groot gedeelte er toch weer elk voorjaar in, om veilig naar Nederland terug te keren. De laatste jaren is er zelfs sprake van een (lichte) toename: een verheugende ontwikkeling!

Tuinvogels herkennen

Workshop & Presentatie (gratis)

Donderdag 18 januari, 't Zoemhukske

Workshop: 20.00 uur (max 25 pers.)

Presentatie: 20.45 uur (voor iedereen)

Actuele informatie staat op de website (QR)

Op 26, 27 en 28 januari 2024 wordt de jaarlijkse tuinvogeltelling gehouden.

Alle tuinen vormen samen het grootste natuurgebied in Nederland. Daarom wil de Vogelbescherming graag weten hoeveel en welke vogels daarin huizen. Ze nemen daarom jaarlijks de stand van zaken op. Zo worden de ontwikkelingen in de vogelstand in de gaten gehouden.

Voor het tellen van de vogels doet de Vogelbescherming een beroep op de bezitters van een tuin(tje) of 'vogelbalkon'. Je mag op 26, 27 en 28 januari, één keer gedurende 30 minuten, alle vogels die je ziet tellen.

Deze workshop is voor iedereen die niet alle vogels herkent. We leren je de 25 meest voorkomende tuinvogels herkennen. Hierna volgt een presentatie, rondom deze vogels en een aantal tips om de tuin vogelvriendelijker te maken. Dat helpt met tellen :)

Het praktische gedeelte start om 20.00 uur. Omdat we in kleine groepjes werken kunnen er maar 25 personen meedoen. Hiervoor is aanmelding bij Henny noodzakelijk: hjegrouls@kpnmail.nl

De presentatie start om +- 20:45 uur. Hierbij is iedereen welkom.

Opgeven voor de tuinvogeltelling kan nu al. De Vogelbescherming stuurt je dan via e-mail nuttige tips voor de telling. <https://www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling>

Uitslag fotowedstrijd

AUTEUR PIET SEGEREN

Zondag 19 november vond in 't Zoemhukske in Horst de prijsuitreiking plaats van de fotowedstrijd met als thema: "Mijn mooiste plekje in de natuur van de gemeente Horst aan de Maas".

De wedstrijd was georganiseerd ter gelegenheid van ons 40-jarige jubileum. Vanaf 8 maart kon iedereen eropuit gaan om in zijn of haar favoriete natuurgebieden te gaan fotograferen.

De foto's zijn beoordeeld door een jury bestaande uit drie natuurfotografen uit de regio: Henk Heijligers, Ton Oudenhoven en Jan Linskens. Maar voordat hun conclusies gepresenteerd werden, mocht eerst het aanwezige publiek uit alle ingezonden foto's hun favoriete keuze maken. En zo werd de foto "Aan de Drift" van Marian Verbeek als de mooiste uitgekozen.

Daarna was het woord aan de jury. Ze gaven bij de tien beste foto's hun visie op de sterke kanten waarmee de foto geplaatst was in de top-tien. En ook werden er tips gegeven voor een nog beter resultaat.

De jury koos unaniem de foto 'Mist' van Niels van Rens als de beste inzending van deze wedstrijd. "Een opmerkelijke foto, die veel vertelt over het waargenomen landschap, op een bijzonder moment gemaakt, en gewaagd door de keuze voor zwart-wit". En bijzonder, want Rens is pas 10 jaar. De tweede plaats was voor een prachtige opname van de Zwarte Specht in het Ham, gemaakt door Karin de Jonge. De derde plaats ging naar een foto van een naderende regenbui in de Kasteelse bossen, gemaakt door Joyce van Biljouw. Deze drie fotografen kregen hun foto in groot formaat ingelijst mee naar huis.

Uit alle inzendingen zullen 12 foto's geselecteerd worden voor een kalender 2024. Deze kalender zal naar alle leden gestuurd worden. Een mooi aandenken aan ons 40-jarig jubileum!

Feestavond

AUTEUR CORA OOSTENDORP

Op vrijdag 6 oktober was het zo ver, de grote feestavond voor alle actieve en oud-actieve leden van onze afdeling, ter gelegenheid van ons 40-jarig jubileum.

We waren te gast in het mooie Peelmuseum aan de Griendtsveenseweg in America. Voorafgaand hadden we hier al een bezoek gebracht om te kijken of deze plek geschikt was. Was de ruimte groot genoeg? Was er een beamer en hoe werkte de geluidsinstallatie? Voor de bediening van de apparatuur hadden we onze kleinzoon Vincent Roelofs gevraagd. Zijn vader is jazzpianist en Vincent begeleidt hem vaak om te helpen bij het aansluiten van alle apparatuur. Zijn kennis kwam goed van pas want de apparatuur was een museum waardig en mensen kwamen met laptops met verschillende soorten aansluitingen. Dat vereiste soms wat creativiteit. Op het laatste moment moesten we nog een koppelstuk kopen van USB-C naar VGA. Maar het kwam allemaal goed.

Aangekomen, kregen we eerst een rondleiding van de gidsen van het Peelmuseum. De plek van het feest was de grote barak waar vroeger de arbeiders van D.U.W gehuisvest waren. D.U.W. staat voor Dienst Uitvoering Werken, opgericht in 1944 om de vele werkelozen in te zetten voor de wederopbouw. Hier was dit ontginningsarbeid zoals turfsteken en kanalen graven. In de voormalige barak kregen we uitleg bij de historische foto's, kaarten en bijzondere collectie. We haalden herinneringen op aan vroeger bij de ouderwetse winkel ("oh ja, die trommeltjes hadden we vroeger thuis ook") en de kappershoek.

Op het terrein bezochten we het nieuwe bijenpaviljoen, de schuur met vroegere handgereedschappen, de schaapskooi en de hut van Rowwen Hèze. Achter het museumterrein liepen we even door het peellandschap dat daar in aanleg is. Het was koud en we waren blij met de warme koffie toen we weer binnenkwamen.

Ondertussen was er een heerlijk buffet neergezet. Al snel zat iedereen te genieten van al het lekkers. Tijdens het eten waren er af en toe sprekers. Bijzondere gast was Renske Visser, directeur van IVN Zuid (Nederland), een beroeps IVN. Zij wilde al eerder eens komen kennismaken en dit was een mooie gelegenheid om onze afdeling beter te leren kennen. Ze gaf IVN de Maasdorpen een compliment voor al onze activiteiten. Als herinnering aan ons jubileum kregen we een plant, een kiwibes.

Na Renske nam voormalig voorzitter Jac Neessen het woord, gevolgd door de huidige voorzitter Cora en de nieuwe voorzitter van de imkers Jan Joosten. De imkers verrasten ons met de mededeling dat ze een speciale boom voor ons gingen plaatsen in de tuin van 't Zoemhukske met daarbij een bordje met vermelding van ons jubileum. Vervolgens namen mensen van de werkgroepen

om de beurt het woord. Tussendoor was er een continue vertoning van oude foto's en muziek van 40 jaar geleden.

Oud-voorzitter Anny Maessen was helaas niet aanwezig. Haar gezondheid liet dat niet toe. Daarom feliciteerde ze ons per e-mail:

"Beste Bestuur- en leden I.V.N. de Maasdorpen, Van harte gefeliciteerd met het bereiken van 40 jaar actief bezig zijn met natuur en milieueducatie. Steeds hebben zich nieuwe vrijwilligers gemeld om aan de slag te gaan met jong en ouderen. Door het I.V.N. heb ik veel wandelingen gemaakt in directe omgeving of verder weg. Duizenden herinneringen van bijzonderheden in beeld en woord, zo kostbaar. Succes gewenst voor de toekomst. Een heel gezellig feest gewenst en vol vertrouwen de toekomst tegemoet. Hartelijke groet Anny Maessen".

In beslag genomen door het eten, de gesprekken en het luisteren naar de sprekers, had niemand er aan gedacht foto's te maken. Gelukkig herinnerde iemand zich dat ze gezien had dat Renske Visser een paar foto's had gemaakt. Een e-mailtje naar haar leverde nog net twee foto's op.

Een woord van dank voor de vrijwilligers van het Peelmuseum. Zij hadden de ruimte van tevoren op orde gebracht, buiten een partytent geplaatst waar het buffet uitgesteld kon worden, en een rondleiding verzorgd. Ook zorgden ze voor de drankjes tijdens de avond. En na afloop hoefden we niets op te ruimen!

Ook een woord van dank voor Jan Joosten, voorzitter van de imkers. Voorafgaand aan het feest mochten wij in zijn grote tuin zoveel bloemen plukken als we wilden om de feestzaal gezellig aan te kleden. Met name de Dahlia's waren zo groot, dat we op de terugweg nog even langs de tweedehands winkel De Twedde kans in Meterik reden om een paar grote vazen te kopen. Die hebben we na afloop cadeau gedaan aan het Peelmuseum.

Impressie van de feestzaal

Hartelijke gewenken
met het 40 jarig
jubileum!

Bestuur en leden
IvN vereniging Herst en omstreken

Rondleiding Peelmuseum

Veel dank
van de IvN
'beroepsmaachten'

Renske Nisscher

Beste bestuurders en
leden van IvN Maas-
dorpen,

Gefeliciteerd met jullie
40 jarige jubileum!

Wat ongelooflijk indruk-
wekkend wat jublie-
elkaar allemaal als
IvN'ers voor elkaar
krijgen. Op naar de
volgende 40 jaar.

Nieuwjaars wandeling

Wandeling

Zaterdag 6 januari, 10:00 uur
Start: Theodorusmolen,
aan de Boltweg 6, Blitterswijk
Actuele info staat op de website (QR)

Visarend

't Sohr is een Oude Maasarm zoals we er zoveel aantreffen langs de Maas in Limburg. 12.000 jaar geleden was er nauwelijks hoogteverschil tussen de Maas en deze Oude Maasarm. Daardoor stroomde dit gebied regelmatig mee met de Maas. De visarend is hier al vaker gezien. In 't Sohr groeien onder andere Dotterbloem, Bosbies, Gele Lis, en de waterplassen en langs de oevers vinden diverse soorten eenden en ganzen voedsel en rust. In de moerasbossen heeft de bever zich gevestigd. Meer over dit alles tijdens de wandeling.

Na de wandeling (twee uur) zijn we weer bij de molen. Daar staat voor de liefhebber een kom snert met stokbrood klaar. (op eigen kosten)
Tips: Laarzen of hoge wandelschoenen zijn aan te bevelen.

Heb je een verrekijker, neem die gerust mee.

Aanmelden kan tot 1 januari via de site van IvN de Maasdorpen, geef ook aan of je een kom snert met stokbrood lust.

Meer informatie? Neem contact op met René Colbers: +31(0)6 133 28 758 of rene@colbers.nl

De oude Maasarm

Een vijvertje voor je tuinvogels

AUTEUR HENNY GROULS & CORA OOSTENDORP

In een tuin waarin vogels zich prettig moeten voelen, mag water niet ontbreken. Zelfs een klein vijvertje oefent al een grote aantrekkingskracht op ze uit. Want een vijver is net een soort vogel-pleisterplaats en biedt een verfrissend bad, eten en drinken. Het is aan te raden om alleen al voor vogels een vijvertje aan te leggen.

Drinken

Hoe klein een tuin met vijver ook is, er leven altijd wel enkele kleine zangvogeltjes vlak in de buurt. Het glinsterende wateroppervlak trekt de dorstige lieden. De vogels landen eerst vlak bij de rand. Hippen dan naar het water en buigen zich voorover. Ze scheppen met hun snaveltjes het water op en, door hun kop omhoog te houden, loopt het in hun keel. Allerlei vogeltjes kunnen dit zijn.

Wat er maar voorkomt in jouw tuin. Hoe meer struiken en bomen er in de buurt of in de verdere omgeving staan, des te meer vogels zullen er komen drinken. Merel, Vink, Roodborstje, Winterkoning, Koolmees, Pimpelmees, aan het kleinste vijvertje hebben ze genoeg. Heb je een hele grote vijver in een open tuin, dan kun je ook zwaluwen verwachten. Ze scheren over het wateroppervlak en scheppen al vliegend het water met hun snavels op. Een schitterend staaltje vliegkunst.

Speciekuip

Baden

Voor het in conditie houden van hun verenpakket hebben vogels het badderen nodig. Of ze het ook prettig vinden is niet bekend, maar het lijkt er wel op als je ze bezig ziet. Vooral merels nemen graag een bad in een ondiep gedeelte. Ze beginnen voorzichtig, alsof ze nog aan de temperatuur van het water moeten wennen. Eerst de kop in de vijver dan het water over de rug laten lopen.

Over de vette veren loopt dit direct af, hier en daar glinsterende druppels achterlatend. Dan laten ze zich helemaal gaan. Met uitgespreide vleugels slaan ze op het water als uitgelaten kinderen. Een kennis van me zag eens hoe een merel onder de spetters van een watervalletje ging staan om een douche te nemen. Na het bad schudden ze zich nog eens goed uit om alle waterdruppels kwijt te raken. Nog even poetsen en dan wegwezen. Ze doen de vijver en haar inwoners geen kwaad, deze badde- raars. Je kan ze een handje helpen door te zorgen voor een langzaam glooiende helling en een ondiep stukje. Helemaal dankbaar zijn deze vogels als je struiken en bomen niet te ver van de vijver hebt. Hier vinden ze beschutting en nestplaatsen. Besdragende struiken zoals lijsterbes, vlier of vuurdoorn, zullen de zangvogels extra aantrekken.

Eten

Behalve van de vaste stamgasten, kan een vijver ook bezoek krijgen van trekkers op doorreis. Deze zijn niet uit op een drankje of wat verkoeling. Ze komen voor een maaltijd en soms met logies. In het voorjaar kan je dan opeens een koppel wilde eenden in je vijver aantreffen. Ze zwemmen lustig rond en maaien met hun poten de waterplanten los. Af en toe steken ze hun kop onder water waarbij ze een stukje naar voren kiepen om dieper te kunnen komen. Zo kunnen ze met hun snavel bij de bodem komen. Daar zoeken ze naar lekkernijen zoals slakjes, stengels en wortels van waterplanten die ze met smaak opeten. Dat ze hierbij hun pleisterplaats danig overhoop halen, spreekt voor zich.

Na de maaltijd, gaan ze op rand van de vijver zitten. Ze poetsen zich mooi en doen een dutje. Soms blijven ze een paar dagen plakken, soms vliegen ze meteen door. Want ze waren per slot van rekening op doorreis. Wat overblijft is een modderige vijver met losgehaalde waterplanten die rommelig aan de oppervlakte drijven. Het kan gebeuren dat je een paar weken na zo'n bezoek nieuwe inwoners in uw vijver vindt zoals salamanders, kleine visjes of kroos. Die zijn door de eenden meegebracht, meestal klevend aan de poten. Ze hebben ze achter gelaten als troost voor het ongerief.

Vijver aanleggen

Als je zelf een vijver wilt aanleggen, is de winter een goede tijd om voorbereidingen te treffen. De grootte van de vijver is afhankelijk van de afmetingen van de tuin. In

een grote tuin ligt natuurlijk een grote vijver voor de hand. Hoe groter de vijver, hoe groter de kans op een natuurlijk evenwicht en daardoor een minimum aan onderhoud. Voor een natuurlijk evenwicht moet je toch wel rekening houden met een minimum inhoud van 1000 liter (dat is één kubieke meter) en een ligging voor drie kwart in de zon.

Breng, bij het gebruik van vijverfolie, onder deze folie een laag van 20 cm wit zand aan, of gebruik speciaal vijver--beschermdoek om te voorkomen dat wortels of een steen de folie perforeren. Let bij het graven van de vijver erop dat de diepte vanaf de oevers geleidelijk toeneemt. Zo voorkom je dat kleine vogels in te diep water terecht komen met de mogelijk nare gevolgen. Het oogt fraai als in dit schuine ondiepe gedeelte het zwarte vijverfolie bedekt wordt met grind. Breng in de vijver verschillende dieptes aan, bijvoorbeeld de oevers tot 20 cm en plateau's op 40 cm en op 80 cm. Dieper dan 100 cm. hoeft de vijver niet te worden. Deze diepteverschillen maken een gevarieerde plantengroei mogelijk. Vul, zo mogelijk, de vijver met regenwater.

Beplanting

Plant op diverse dieptes onderwaterplanten (voor de zuurstof), breng drijvende waterplanten aan en beperk deze tot maximaal 30% van het wateroppervlak. Plant langs de oevers moeras- en oeverplanten. Een rijk beplante vijver is aantrekkelijk voor dieren zoals allerlei (water) insecten, kleine watersalamanders, kikkers en larven van libellen. Ook loopt de watertemperatuur in de zomer minder hoog op en is de kans op vorming van algen kleiner. Er is een grote keuze aan waterplanten en

moerasplanten. Kijk eens op internet of raadpleeg een vijverspecialist. Inlandse planten hebben de voorkeur, want exoten kunnen bijvoorbeeld gaan woekeren, of houden het niet vol in dit klimaat of zijn niet interessant voor onze fauna.

Kuip als vijver

Vaak is een vijver niet mogelijk of niet gewenst. Dan kan een speciekuip met waterplanten voor de vogels op een aantrekkelijke manier uitkomst brengen. Een kuip, ingegraven of vrijstaand, kan verdrinkingsgevaar opleveren, want er is geen schuin aflopende kant. Een in het water gevallen vogel kan er aan de steile kant niet uit. Dit kan bijvoorbeeld opgelost worden door in een kuip een passende geperforeerde kunststof wasmand te zetten, zodat de vogel er uit kan klimmen. Een andere mogelijke beveling is het plaatsen van een (stapel) stenen in de kuip tot vlak onder- of net boven het wateroppervlak.

Drinkschaal

In het uiterste geval, op een balkon bijvoorbeeld, kan je de vogels een plezier doen met een schaal water. In de handel zijn allerlei chique schalen, hangend of staand te koop, maar een kunststof schaal uit een winkel voor huishoudelijke artikelen voldoet ook. Bij gebruik van een schaal is het wel zaak om dagelijks het water te verversen, om te voorkomen dat de vogel zijn badwater gaat drinken, of erger nog, het badwater van een andere vogel.

Op 21 februari houdt Henny Grouls in het Zoemhukske een lezing over het inrichten van een vogelvriendelijke tuin. De definitieve aankondiging staat op de website en komt in de nieuwsbrief.

BADDERENDE MUSSEN FOTO ANNA SLAGMAN

Eik – Quercus robur

AUTEUR TJEU LEENEN / JACQUES DRIESSEN FOTO'S MIEP PHILIPSEN

Door Jacques Driessen sterk ingekorte en bewerkte versie uit Tjeu Leenens uitgebreide tweede versie van het boek: *Planten met een verhaal*. De eerste versie van zijn boek is nog bij ons te koop.

Eik

Het woord **eik** betekent oorspronkelijk gewoon boom, en gaat terug op het Indo-germaanse igja dat verering betekent. Opmerkelijk is dat het Griekse woord voor eik, drus, het stamwoord is waarnaar de Keltische boompriesters de druïden, genoemd werden.

Eiken komen in allerlei soorten over bijna de hele noordelijke helft van de wereld voor. In Nederland zien we vooral soorten als **Zomereik** en **Wintereik** en de uit Amerika ingevoerde Amerikaanse eik en Moereseik. De Zomereik komt in Nederland nagenoeg overal voor.

Wintereik

De eik hoort bij de familie van de napjesdragers. Het kenmerkende daarvan is dat de bloemsteel van de vrouwelijke bloemen een uitgroei heeft dat uiteindelijk de vruchten geheel of gedeeltelijk omsluit. De Zomereik heeft korte steeltjes aan de bladeren en de lange steeltjes aan de eikels en is daarmee gemakkelijk te onderscheiden van de – in Nederland zeldzamere – Wintereik. Die heeft langere steeltjes aan de bladeren en korte aan de **eikels**.

Er zijn talloze kostgangers die op of van de eik leven. Van de meer dan veertig soorten epifyten en zwammen is de

Biefstukzwam

Biefstukzwam wel een van de fraaiste en bekendste. De Eikenbladroller en het **Vliegend hert** zijn de bekendste insecten die aan de eik verbonden zijn. Van galvormende insecten komen talloze soorten op de eik voor. De mens gebruikte tot in de 17e eeuw het eikenhout vooral in de scheeps- en woningbouw, waardoor in ons land veel eikenbossen verdwenen. Tegenwoordig wordt het veel gebruikt in de meubelindustrie en voor parketvloeren

Kruid- en geneeskunde

De schors van vooral jonge twijgen en bladeren, maar ook de eikels, bevatten veel looistoffen. In de tegenwoordige kruidkunde gebruikt men deze vanwege de samentrekkende werking ervan. Er worden allerlei soorten aftreksels van gemaakt, vooral tegen bloedingen van diverse aard. De Romeinen kenden de heilzame werking al; Dioscorides (Griekse geleerde werkend in de eerste eeuw in Rome) geeft verschillende recepten voor de maag, dysenterie en bloedingen.

Bij Hildegard von Bingen echter heeft geen goed woord over voor de eik:

Zelfs de wormen die aan het hout knagen gaan daaraan dood. Alleen de zwijnen die de vruchten eten worden er vet van.

In de 19e eeuw heeft de eik de plaats ingenomen die hij nu nog heeft, al vindt men vooral recepten tegen alle mogelijke bloedingen.

Zomereik

Zomereik

Mystiek en volksgeloof

Vanzelfsprekend heeft de Eik, die onsterfelijk leek, tot bewondering en verering geleid. Bij alle Europese volken speelt de eik een rol in de volksverhalen. De eik wordt vrij geregeld door de bliksem getroffen en het is begrijpelijk dat hij bij de Germanen aan de dondergod Donar was gewijd. Ze kenden, evenals de Kelten en de Grieken, heilige eikenbossen, waar ze hun erediensten uitoefenden. Wie zo'n heilige boom verwondde, werd aan de boom genageld en stierf een ellendige dood. Bonifacius, die onder bescherming van Karel Martel, heilige bomen velde en van het hout kerken bouwde, ging aan het eind van zijn leven naar de vrije Friezen en dat betekende zijn dood in

754 te Dokkum. Overwon het ene Germaanse volk het andere dan werd hun heilige boom omgehaald. Zo haalde Karel de Grote nog de Irmenzuil van de Eresberg in Westfalen om. Maar ook al bij de Grieken en Romeinen gold de Eik als een heilige boom. Het meest bekend was wel het orakel van Dodona in Epirus. Uit het ruisen van de takken kon men de antwoorden halen die Zeus op de vragen gaf, want aan hem was de eik gewijd. Dit orakel heeft grote politieke invloed gehad. Zowel Homerus, Ovidius als Vergilius spreken erover.

Als een Romein, met gevaar voor eigen leven, een landgenoot het leven redde, werd hij geëerd met een kroon van eikentwijgen. Zo'n kroon verleende veel privileges: zo hoefde de drager geen belastingen te betalen en waar hij verscheen ging iedereen uit eerbied staan.

Ook in het Jodendom stond de eik in hoog aanzien. Ze bouwden er vaak hun offerplaatsen onder. Hij wordt op een twintigtal plaatsen in het Oude Testament genoemd. Maar er zijn nu nog veel plaatsen in West-Europa waar oude gebruiken tot in de tegenwoordige tijd voortleven, bijvoorbeeld de lapjesboom in Tubbergen en de geweldige eik in Ruurlo uit de tweede helft van de 17de eeuw.

Eikels

20 jaar Huiszwaluwen tellen

ruim twintig jaar van 2002 tot 2023

AUTEUR PETER VAN NIES

In 2002 werd door Sovon in hun periodiek 'Sovon--Nieuws' (jaargang 15 nr.2) gesignaleerd, dat het niet echt goed ging met de Huiszwaluwen in ons land. Zij baseerde dit op telgegevens die tot en met het jaar 2001 door tellers uit het hele land waren aangeleverd.

Onder andere via districtscoördinatoren werd een oproep gedaan om, voor een zo zuiver mogelijk landelijk beeld, het aantal te tellen kolonies zoveel mogelijk uit te breiden. De Vogelwerkgroep van IVN De Maasdorpen nam die uitdaging aan, ik heb toen toegezegd om de telling van de kolonies in de gemeente Venlo (met uitzondering van de voormalige gemeenten Tegelen en Arcen en Velden) op me te nemen. De eerste telling die door mij werd uitgevoerd was in 2002.

Ik woonde toen sinds kort in Venlo en ik had gezien dat er op de Vleesstraat een drietal nesten op een winkelpand aanwezig waren. De betreffende bewoner had er stevige plankjes onder bevestigd waardoor er voor de argeloze passanten geen overlast zou kunnen ontstaan. Ik vond dat een mooi gebaar en was benieuwd of er binnen de gemeente nog meer nesten aanwezig waren. Ik vond er in Boekend en in Hout-Blerick; een jaar later ook op het kazerneterrein in Blerick en nog een jaar later ook nog aan de Weselse Barrière en in het buitengebied van Hout-Blerick. Daarmee had ik in totaal zes kolonies die ik tot mijn verantwoordelijkheid mocht rekenen.

Deel van de huiszwaluwkolonie op het kazerneterrein in Blerick

Wat is een Huiszwaluwkolonie

Huiszwaluwen houden wel van wat gezelligheid. Dat uit zich in het gezamenlijk nestelen op geschikte plaatsen, meestal gebouwen of bruggen. De nesten worden nagevoel altijd aan de buitenkant van het gebouw, onder een dakoverstek of iets soortgelijks, bevestigd. Met een mengsel van leem/klei en hun eigen speeksel worden klompjes gevormd waarmee het nest wordt gebouwd; zowel het mannetje als het vrouwtje werken hieraan mee.

In voorkomende gevallen worden ook wel veertjes en plantaardige materialen tussen de kleiklompjes verwerkt. Afhankelijk van de locatie kunnen tussen de 700 en 1500 klompjes nodig zijn. Het zal niet verwonderlijk zijn, dat hiermee tussen de anderhalf en twee weken gemoeid zijn. De slimmeriken onder de Huiszwaluwen bouwen hun nest tegen een ander nest of tegen een dakbalk aan, dat scheelt in de hoeveelheid bouw materiaal en dus in de bouw tijd. In veel kolonies kun je soms hele reeksen nesten naast en tegen elkaar zien.

Volgens Sovon (Sovon-rapport 2023/40, Broedvogels in Nederland in 2022) bestond in 2021 een kolonie uit gemiddeld 25 broedparen, in 2022 was dat 27.

Aantal kolonies

Zoals uit het bijgeleverde overzicht blijkt, heb ik in 2002 slechts drie kolonies geteld. De andere drie waren bij mij in dat jaar nog niet bekend. In 2003 werd bij toeval vastgesteld, dat er op het kazerneterrein in Blerick eveneens sprake was van een kolonie: die was in dat jaar meteen goed voor net iets meer dan de helft van alle nesten, namelijk 36 van de 71! In 2004 werd in een uithoek van de gemeente Venlo, aan de Weselse Barrière, nóg een kolonie ontdekt. In 2005 tenslotte, werd in een andere uithoek (Berenbroekweg te Hout-Blerick) nog een kolonie ontdekt. Daarmee kwam het totale aantal kolonies op zes. Zijn alle kolonies van de gemeente Venlo nu in dit overzicht opgenomen? Nee, want dankzij de gemeentelijke herindelingen van 2001 (Tegelen), en 2010 (Arcen en Velden) is Venlo nog enkele dorpen rijker.

De kolonies in de voormalige gemeente Tegelen worden geteld door "IVN De Steilrand" en die in de voormalige gemeente Arcen en Velden door "IVN De Maasduinen". Dus alle kolonies in de huidige gemeente Venlo worden geteld. Alvorens de cijfers te bespreken, is het nodig om aan te geven wat er precies door mij geteld wordt. Dat zijn alle nesten die in het betreffende jaar bewoond zijn geweest en waar, voor zover mij bekend, jonge Huiszwaluwen groot zijn geworden en zijn uitgevlogen.

Trends

De totalen geven tot 2011 een toename te zien tot rond de tweehonderd nesten. Daarna is er sprake van stabilisatie tot ongeveer het jaar 2018; het ene jaar iets meer, het andere iets minder dan tweehonderd. Vanaf 2019 is er op eens een opvallende toename te zien, met een absoluut hoogtepunt in 2021 met 325 nesten! Een duidelijke oorzaak hiervoor heb ik niet kunnen achterhalen, ook niet of dit een landelijk fenomeen is, of dat dit zich uitsluitend in Venlo heeft gemanifesteerd.

De kolonie aan de Luuschweg in het centrum van Hout--Blerick is inmiddels verdwenen.

Na een aanvankelijke opleving met als hoogtepunt 40 nesten in 2005, werd dit gaandeweg minder. De werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de A73 waardoor het vinden van nestmateriaal aanzienlijk werd bemoeilijkt zorgden voor een significante terugloop.

Het gros van de nesten was geconcentreerd op een twee-onder-een-kap-blok waar in 2010 een gevelreiniging plaatsvond. Alle aanwezige nesten werden daarvoor verwijderd; dat betekende de doodsteek voor deze kolonie. De Huiszwaluwen hebben nog wel pogingen in het werk gesteld om in het aansluitende buitengebied een tweetal vrijstaande woningen te koloniseren, maar de betreffende bewoners zagen dat niet zitten en hebben alle nestelplaatsen tot nu toe weten te vrijdelen, helaas...

De kolonie Berenbroekweg ligt aan de rand van Hout-Blerick bij het natuurgebiedje aan de Romeinenweg. Dat betekent dat er in ieder geval voldoende nestmateriaal (klei) en voedsel (insecten) voorhanden is. Niet alle bewoners van het gebied zijn even blij met de nesten aan hun huis, maar verwijdering vindt maar sporadisch plaats. Gezien de plannen met het gebied (de dijk langs de Romeinenweerd zal worden verwijderd en een aantal woningen zal uiteindelijk moeten verdwijnen) ziet het er voor deze kolonie niet direct rooskleurig uit. Inmiddels is bekend geworden, dat in ieder geval twee woningen waaraan genesteld wordt, zullen blijven staan. De toekomst zal leren welke impact de ontwikkelingen voor de kolonie zullen hebben...

Het kazerneterrein in Blerick herbergt een -inmiddels omvangrijke- kolonie. De aanzienlijke daling van het aantal nesten in 2005 heeft vrijwel zeker te maken met de uitbreiding van de kolonie in het centrum van Venlo. Daarna is er sprake van een gestage toename van het aantal nesten. De ruimschootse aanwezigheid van bouwmaterialen en voedsel (hoogwatergeul en Maascorridor) zijn daarvoor vrijwel zeker als oorzaak aan te wijzen.

In 2020 is een groot aantal nesten die aan het Marchaussee-gebouw bevestigd waren, verwijderd en zijn er omgekeerde duivenkammen aangebracht om het nestelen in de toekomst te voorkomen. Aangezien het totale aantal nesten op het terrein nagenoeg gelijk is gebleven, mag aangenomen worden dat er binnen het terrein een verschuiving heeft plaatsgevonden. Het is op dit moment nog niet helemaal duidelijk wat er met het terrein (en de gebouwen) in de toekomst gaat gebeuren en of dit al dan niet van invloed zal zijn op de kolonie. We wachten af en houden de vinger aan de pols...

De kolonie in de Boekend geeft een wisselend beeld. Waar er tot 2011 sprake was van een redelijk stabiele populatie van rond de 35 nesten, neemt dit aantal in 2012 plots toe met een absolute piek in 2014 van 78 nesten, een ruime verdubbeling! Naast een als 'normaal' te betitelen groei, kan ik niet uitsluiten dat er sprake is van een toevloed vanuit Venlo-centrum. De terugval in 2022 heeft alles te maken met de verbouwing van enkele woningen waardoor nestgelegenheid verloren is gegaan. Dat is in onvoldoende mate gecompenseerd op andere woningen. Tevens speelt een rol, dat er op een naburig agrarisch terrein (naar mijn mening) nogal kwistig met bestrijdingsmiddelen is ge-

werkt waardoor de meeste insecten (hét voedsel van Huiszwaluwen) het loodje hebben gelegd. Tenslotte is een aantal nesten verwijderd doordat een nieuwe bewoner niet blij was met de overlast (uitwerpselen) die de Huiszwaluwen veroorzaakten.

In Venlo-centrum is het voor mij dus begonnen. Aanvankelijk slechts een drietal nesten, maar binnen enkele jaren vond er een enorme groei plaats. De aanleg van de Maasboulevard was daarvoor volgens mij een belangrijke oorzaak: het betekende dat er voldoende bouwmaterialen aanwezig was en, dankzij het stilstaande water, was er bovendien een overvloed aan insecten! De nesten zaten verspreid door het oude centrum, met de grootste concentraties in de Vleesstraat, de Jodenstraat en de Picardie.

Ook op de Nedinsco-toren, net buiten het centrum, zaten enkele tientallen nesten; de daar broedende Huiszwaluwen profiteerden van de nabijheid van de Maas die voor nestmateriaal en voedsel zorgde. Bij de verbouwing van de Nedinsco-toren werden helaas duivenkammen aangebracht waardoor het voor de Huiszwaluwen onmogelijk werd om daar nog te nestelen. In 2012 was daardoor het aantal nesten al gehalveerd, en vanaf 2013 was het afgelopen. De forse toename in 2013 bij de kolonie in de Boekend (zie schema) houdt, volgens mij, hiermee rechtstreeks verband.

Dit betekende voor de kolonie Venlo-centrum een flinke terugval in het aantal nesten tot rond de vijftig. Inmiddels zitten we echter weer boven de negentig nesten door een significante toename in zowel 2019 als 2021. De oorspronkelijke concentratie op de Hoogstraat is inmiddels verdwenen door het aanbrengen van kippengaas in 2010. Kennelijk was de overlast voor het winkelend publiek te

Duivenkammen

groot. De concentratie op de Picardie is eveneens verdwenen door het aanbrengen van duivenkammen in 2018.

Het hoge aantal van 2022 werd in 2023 zelfs nog overtroffen; met 92 bewoonde nesten werd een 'all time high' bereikt! In 2020 bleken er onverwacht een aantal nesten te zijn gebouwd aan het hotel dat aan/in de Maaspoort is

gevestigd (links van het oude stadhuis en aan de Peperstraat tegenover de Rabobank). Dat bleek echter maar van korte duur want de overlast voor het winkelende publiek was te groot. Een aantal nesten is in 2022 verwijderd en daar zijn duivenkammen aangebracht. Aan de Peperstraat werden enkele nesten intact gelaten en daar zijn in 2023 zelfs nog nesten bijgebouwd. Kennelijk is de overlast daar niet zo groot.

Tot slot nog iets over de kolonie aan de Weselse barrière. Deze vertoont al jaren een stabiel beeld van tussen de tien en twintig nesten. Vanaf 2021 is er echter sprake van een forse toename tot wel 37 nesten in 2023. Een duidelijke oorzaak hiervoor heb ik (nog) niet kunnen vinden.

Conclusies

Volgens Sovon (Sovon-rapport 2023/40, Broedvogels in Nederland in 2022) kan er van de Huiszwaluw een betrouwbare trend berekend worden voor de periode 1990-2022. Deze komt uit op een toename (landelijk) van ongeveer 2%. Aangezien ik pas vanaf 2002 tel, zijn mijn cijfers niet geheel vergelijkbaar met de landelijke trend. Niettemin vind ik de toename van om en nabij de 100% in de periode 2005-2023 bijzonder verheugend.

Sovon geeft verder nog cijfers voor de jaren 2021 en 2022, waarin landelijk in totaal 1518 kolonies werden geteld. Het aantal nesten nam in die jaren toe met gemiddeld 10%. Het is mij niet helemaal duidelijk of dit de toename is van 2022 ten opzichte van 2021, of dat er sprake is van een

toename ten opzichte van 2020. In het eerste geval vormen 'mijn' kolonies in de gemeente Venlo daarop een uitzondering, in het tweede geval beantwoorden mijn kolonies globaal aan het landelijke beeld.

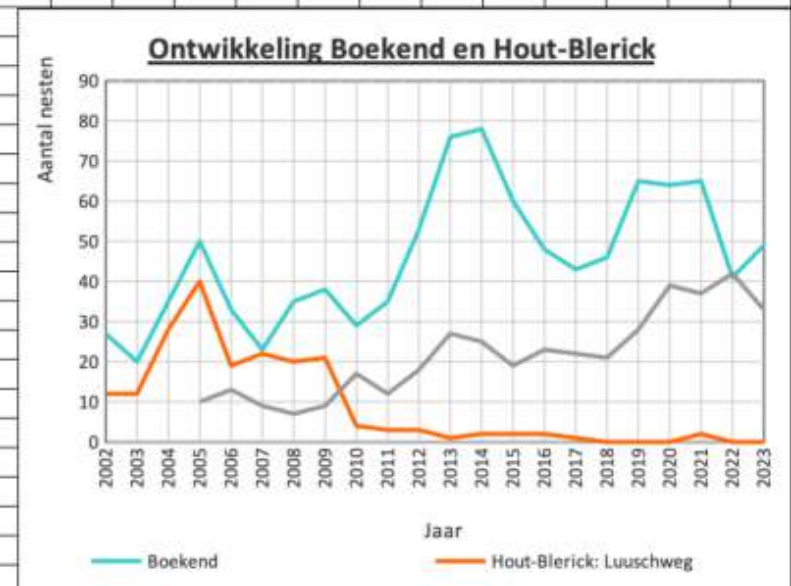
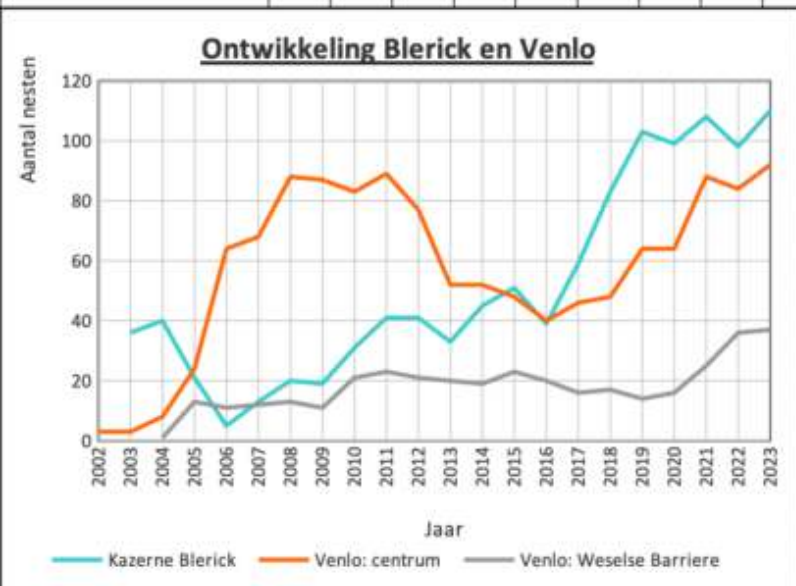

Het nageslacht

Huiszwaluw-inventarisatie 2002-2023.xls

Locatie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Boekend	27	20	35	50	33	23	35	38	29	35	53	76	78	60	48	43	46	65	64	65	41	49
Hout-Blerick: Luuschweg	12	12	28	40	19	22	20	21	4	3	3	1	2	2	2	1	0	0	0	2	0	0
Hout-Blerick: Berenbroekweg				10	13	9	7	9	17	12	18	27	25	19	23	22	21	28	39	37	42	33
Kazerne Blerick		36	40	21	5	13	20	19	31	41	41	33	45	51	39	59	83	103	99	108	98	110
Venlo: centrum	3	3	8	24	64	68	88	87	83	89	77	52	52	48	40	46	48	64	64	88	84	92
Venlo: Weselse Barriere			1	13	11	12	13	11	21	23	21	20	19	23	20	16	17	14	16	25	36	37
TOTALEN:	42	71	112	158	145	147	183	185	185	203	213	209	221	203	172	187	215	274	282	325	301	321

Modderen verslag van een VogelWerkGroep uitje

AUTEUR CORA OOSTENDORP, FOTO PETER VAN NIES

Een keer per maand trekt de Vogelwerkgroep er samen op uit. De ene keer met meer, de andere keer met minder deelnemers. Op 13 december vertrokken we om 8 uur vanaf het parkeerterrein in Horst bij de afslag naar het Zoemhukske. We waren met 11 personen: Jacques en Annelies, Jos en Hedwig, Wim en Miep, Paul en Cora, Peter, José en Henny. We gingen op weg naar Oortjeshikken om vanuit daar een rondje rond de Bisonbaai te lopen. De voorspellingen waren goed: geen noemenswaardige regen te verwachten.

Onderweg zagen we al dat de hoge waterstand weleens een probleem zou kunnen worden. Maar vol moed liepen we het terrein van de Bisonbaai in. Het eerste stuk ging goed. Weinig modder waar we wel omheen konden lopen. In de zompige bodem zagen we veel afdrucken van hoeven. De dieren hadden de natte grasmat stukgelopen. Er zaten niet zoveel vogels in het water. Wat Kuifeenden, Brilduikers (foto) en een enkele Fuut. Aan de kant van de Waal stonden veel oude Populieren waar grote stukken vanaf waren gebroken. Hier moet je dus niet lopen tijdens een storm. Tussen de struiken met Koperwieken door, zag je de schepen voorbij varen. Opvallend zo hoog die in het landschap uitsteken, duidelijk hoog water. Het was zacht en daarom bloeiden er nog diverse planten zoals Madeliefjes en Bezemkruid.

Aan het eind van het pad liepen we linksom om terug te keren langs de andere oever. Het begon zachtjes te regenen. Daar kwamen een paar tegenliggers ons tegemoet die ons meewarig aankeken. Omdat niemand hun iets vroeg over de begaanbaarheid van het pad, liepen ze eerst verder. Maar de laatsten in de rij informeerden toch even naar de staat van de terugweg. Opgelucht deden ze hun verhaal. "Het pad was vrijwel onbegaanbaar door de modder, zij had haar schoenen uitgetrokken en was op blote voeten verder gegaan. Hij had haar zelfs een eindje gedragen. De brug zou ook onder water staan. Als we zouden denken dat we het ergste gehad hadden, werd het nog erger". Aarzelend liepen we verder omdat de kopploeg al een heel eind verderop was. Steeds dieper zakten we weg in de modder en steeds meer zochten we naast het pad planten op die ons nog een beetje houvast konden geven zoals liggende braamstengels. En steeds harder ging het regenen.

Gelukkig kende Jos het terrein goed. Hij leidde ons naar de dijk. Alleen het laatste stukje was afzien door de dikke laag modder. Langs de randen van het pad lagen grote stenen die ons behoedden voor nog dieper wegzinken met gevaar voor verlies van schoenen. De stenen waren glad maar niemand gleed uit omdat we elkaar vasthielden. (foto) Lachend ploeterden we verder tot we eindelijk op de dijk stonden. In de stromende regen liepen we vrolijk terug naar Oortjeshikken.

Binnen in het restaurant hingen we onze druipende jassen op en genoten van een hete kop koffie of thee. Met appelgebak. Met veel slagroom voor enkelen. Daar maakten we de lijst compleet van alles wat we gezien hadden. 40 soorten maar liefst. En een hoop plezier. Ga een volgende keer met ons mee! 17 januari gaan we weer op stap.

Planten met een verhaal

Nog bij ons te koop.

Tjeu Leenen schreef een aantal jaren geleden het boekje 'Planten met een verhaal'. In diverse afleveringen van de Kwekker zijn hieruit stukjes verschenen.

Het voorwoord, geschreven door de toenmalige burgemeester van Grubbenvorst, Mevr. dr. J.W. Kersten (1959-2000), verwoordt mooi de waarde van dit boek:

'Planten met een verhaal' biedt de lezer een boeiende en vooral ook een ongekende kijk op planten en bloemen in onze regio.

Naast de beschrijving van de plant en de plantenfamilie wordt er aandacht besteed aan de herkomst, het verspreidingsgebied en de toepassing daarvan. Wat dit boek heel bijzonder maakt, zijn de verhalen en de beschrijvingen van het gebruik van planten in het verleden.

Het biedt niet alleen veel leesplezier, maar het zet vooral ook aan tot wandelen, kijken en bewonderen van wat om ons heen groeit en bloeit.

Het boek van Tjeu Leenen kun je bij ons verkrijgen voor slechts € 5,- Als je dit bedrag overmaakt op rekening IVN De Maasdorpen NL68RABO0117729671 kun je het op afspraak (e-mail naar ivndemaasdorpen@gmail.com) ophalen bij Cora Oostendorp. Adres: Broekeindweg 20, 5971 NZ Grubbenvorst.

Tjeu Leenen

PLANTEN MET EEN VERHAAL

met tekeningen van Gerrie Moes

I.V.N.
DE MAASDORPEN

De Natuurgids

De Natuurgids is een tijdschrift over Natuur, Cultuur, Milieu en Heem in Limburg en omstreken. Dit tijdschrift wordt al ruim 60 jaar gemaakt door vrijwilligers en geeft weer wat er in Limburg te zien is. In iedere uitgave staan bijvoorbeeld twee goed beschreven wandelingen mét routekaarten.

De Natuurgids werkt samen met de Limburgse IVN-afdelingen die een collectief abonnement hebben afgesloten voor geïnteresseerde IVN leden. Door het aanbieden van wandelingen, informatie over de omgeving, de natuur, en de bloemen en planten wordt de lezer geïnformeerd over de historie van de eigen omgeving.

Vanaf 1 januari 2024 kost een jaarabonnement voor IVN leden € 20,00. Je ontvangt dan 8 edities per jaar inclusief verzendkosten. Aanmeldingen van nieuwe abonnees zijn van harte welkom. Voor meer informatie, kun je de website van 'De Natuurgids' raadplegen www.denatuurgids.nl

Of stuur Jan Janssen (abonnementenadministratie) een e-mail: jan.natuurgids@gmail.com

Neem de tijd voor geluk

Wandel samen door het nieuwe jaar
en koester vele blijde dagen
Slenter door elk seizoen, voorwaar
en laat de tijd je niet verjagen

De eerste sneeuw, de eerste knop
die koeien weer naar buiten
Neem het langzaam in je op
en laat je hartje fluiten

De zwoele zomer, gele stro
de herfst met gouden bla'ren
Je krijgt het allemaal cadeau,
maar kunt het niet bewaren

Geniet geluk en neem de tijd
Het is er best heel vaak
indien je open en bereid
regelmatig stille staat.

Vogeluriedelijke tuin

Lezing

Woensdag 21 februari, 20.00 uur
't Zoemhukske, Kasteellaan 3, Horst
Actuele informatie staat op de website (QR)

Een tuin vol vogels is gezellig!

Vogels in de tuin brengen de tuin tot leven; het getsjilp van een groep Huismussen die zitten te vergaderen in de heg, een Merel die op de schoorsteen met zijn ongeëvenaarde zang zijn vrouwtje behaagt, of een koolmees, gele buik, zwarte stropdas, die met zijn fietspomp geluid zijn territorium bewaakt.

Gezellig allemaal. Die vogelrijkdom in de tuin kunnen we creëren door de tuin zodanig in te richten dat de vogels zich er thuis voelen. Vogels zoeken voor dat welzijn naar voedsel, naar veiligheid en, zo mogelijk ook naar voortplantingsmogelijkheden.

In een PowerPointpresentatie vertelt Henny Grouls over de mogelijkheden om een tuin uitnodigend te maken voor een diversiteit aan tuinvogels. Tevens passeren in zijn verhaal een aantal te verwachten soorten de revue.

Vogelcursus voor beginners

6x wandelzaterdag
2x theorie-avond
Kosten € 35,-
Vogelaar: Paul Oostendorp
Actuele info staat op de website

Al wandelend vogels leren herkennen

Een cursus volgen scherpt de geest. En als je dat buiten doet, vaart ook het lichaam er wel bij. Doe daarom mee met onze vogelcursus.

Van begin maart tot eind mei 2024 maken we onder begeleiding zes keer een vogelwandeling. We luisteren naar vogels, zoeken ze op en proberen ze in de kijker te krijgen. Tijdens de wandeling wordt informatie gegeven over de vogels die we tegenkomen. Eerst komen de vogels aan bod die in de winter hier blijven.

Naarmate het voorjaar vordert, horen we ook de trekvogels die de winter in het warme zuiden hebben doorgebracht en terugkeren. Tijdens de cursus zijn twee theorie-avonden gepland waarin de bouw, eigenschappen en gedrag van de vogels aan de orde komen.

De wandel zaterdagen zijn 2, 16 en 30 maart, 13 en 27 april en 11 mei. Telkens van 08.00 tot 10.30 uur. De theorie-avonden zijn op maandag 18 maart en 15 april om 20.00 uur in het Zoemhukske.

Cursisten kunnen zich aanmelden via het secretariaat: ivndemaasdorpen@gmail.com

De cursus wordt gegeven door Paul en Cora Oostendorp. Je kunt bij Paul meer informatie vragen: +31(0)6 305 16 785.

De theorie-avonden worden gegeven door Henny Grouls.

Activiteiten

6	jan.	Nieuwjaarswandeling - 't Sohr
11	jan.	Bijeenkomst - VogelWerkGroep - 't Zoemhukske
13	jan.	WaterVogelTelling - VogelWerkGroep
14	jan.	IVN + hobbygilde - Wandeling - Mariapeel/Horster driehoek
18	jan.	Geijsterse bossen - PlantenWerkGroep
18	jan.	Vogelherkenning - Workshop & presentatie - 't Zoemhukske
---	---	FEBRUARI
15	feb.	Landgoed Stippelberg - PlantenWerkGroep
15	feb.	Bijeenkomst - VogelWerkGroep - 't Zoemhukske
17	feb.	WaterVogelTelling - VogelWerkGroep
18	feb.	IVN + hobbygilde - Wandeling - 't Sohr
21	feb.	Vogelvriendelijke tuin - Lezing - 't Zoemhukske
---	---	MAART
10	mrt.	IVN + hobbygilde - Wandeling - Castenrayse vennen
14	mrt.	Bijeenkomst - VogelWerkGroep - 't Zoemhukske
16	mrt.	WaterVogelTelling - VogelWerkGroep
20	mrt.	Landschap Horst aan de Maas - "Vanaf de ijstijden" - Lezing - 't Zoemhukske
21	mrt.	Weerterbos - PlantenWerkGroep
24	mrt.	Jeneverbes & groengroep - Excursie - Gelderheide
---	---	APRIL
7	april	Vogels - Wandeling
11	april	Ravenvennen - PlantenWerkGroep
11	april	Bijeenkomst - VogelWerkGroep - 't Zoemhukske
13	april	WaterVogelTelling - VogelWerkGroep
14	april	IVN + hobbygilde - Wandeling - Gelderheide en molenbeek
24	april	De Bever - Lezing - 't Zoemhukske
25	april	Leudal - PlantenWerkGroep

LET OP! De actuele details van de activiteiten zoals locatie en tijd staan op onze website.

Heb jij ook een leuk verhaal voor in de Kwekker?
Stuur het op: webredactiecomcom@gmail.com

Onze Werkgroepen

A&G - Activiteiten & Gidsen
PWG - PlantenWerkGroep
SWG - ScholenWerkGroep
VWG - VogelWerkGroep
VNeL - Vrijwillig Natuur en Landschapsbeheer

Interesse in een activiteit?

Alle informatie over onze activiteiten kun je vinden op onze website.

Is het een werkgroep?

Meld je dan bij de betreffende coördinator, die kun je vinden op onze website onder "Werkgroepen".

Help jij mee?

IVN de Maasdorpen is een bloeiende en actieve vereniging.

Om onze werkzaamheden ook in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren, zijn wij op zoek naar:

een **penningmeester**
een **secretaris**
en een **lid van de communicatie commissie**.

Het kost wat van je tijd, maar het geeft ook veel plezier.

Ben je enthousiast en wil je eens meedraaien?

Neem contact op met het secretariaat
ivndemaasdorpen@gmail.com

VOLG ONS OP FACEBOOK
IVN DE MAASDORPEN

BEZOEK ONZE IVN WEBSITE
IVN.NL/AFDELING/DE-MAASDORPEN